

† IMPĂRĂTESA-REGINĂ ELISABETA.

Brașov, 5 (17) Septevre.

O crimă din cele mai fiorose, ba putem dice cea mai fiorosă a veacului, s'a săvirșit ađi săptămână în Geneva, în acest oraș infioritor al Elveției libere, și jertfa ei a fost însă-și augusta noastră Suverană, împărătesa-regină Elisabeta, care petrecea, pentru căutarea sănătății sale, în acel ținut frumos și romantic. Ucigașul, care s'a repeđit asupra-i și a lovit-o cu pumnalul drept în inimă, este una din acele ființe bestiale și nenorocite, cari se numesc anarhiști.

De-o săptămână incóce totă monarchia noastră este în doliu, tóte popórele ei sunt adénc mișcate de jale, în care l'a adus acest dureros cas pe Majestatea Sa, mult cercatul nostru Domnitor, și întréga familiă împărătescă. Dér nu numai în monarchiă și în mijlocul popórelor ei, ci în totă Europa, ba la tóte popórele lumi a aflat răsunsetul cel mai dureros mórtea împărătesei-regine și a întâmpinat cea mai mare indignare fapta îngrozitoare a acelu neom.

Cu doliul și cu doveđile de simpatia ale popórelor credinciose de sub sceptrul Majestății Sale, augustinul nostru monarch, se întrec, am puté dice, manifestațiunile de condolență ale străinătății. Pe când scriem aceste rânduri, sunt intruniți în Viena capetele încoronate din multe state și reprezentanții aprópe ai tuturor domnitorilor lumi, cari încungiurá pe adénc măhnitul nostru domnitor în momentul trist de despărțire de iubita sa soția, a căreia inmormântare se face astăzi.

Inainte cu 44 de ani împărătesa-regină Elisabeta și-a făcut intrarea în Viena, ca tineră și încântătoare mireasă a Majestății Sale, fiind întâmpinată cu cea mai mare bucuria și cu cel mai mare entuziasm. Joi și-a făcut intrarea în capitala cernită, așezată în cosciugul, în care a băgat-o mâna blăstemată a ucigașului. Pe tot drumul, dela Geneva începénd, trenul funebru împărătesc, care aducea rămășițele pământesci ale împărătesei-regine, a fost întâmpinat de milioane de ómeni, cari l'au salutată cu capetele descoperite în sunetul clopoțelor.

Mare și adéncă este jalea, ce se concentrează în momentele acestea în Viena. Unul după altul a perdut Majestatea Sa—care tocmai acum se pregátea a serba, dimpreună cu supușii săi jubileul de 50 de ani al urcării sale pe tron—membri scumpi ai familiei sale. Numai înainte cu opt ani a pierdut pe unicul său fiu, pe principele moștenitor Rudolf, și acum, în préjma jubileului său, în loc de-a se bucura alături cu ado-

rata sa soția, încungiurat de popórele imperiului, asupra căruia a domnit timp de 50 de ani, nemilósa sórte a voit să conducă la mormént pe sóta sa credincioasă în zile bune și rele.

Față cu aceste grele cercări, în nespusa sa măhnire, Majestatea Sa íntémpină însă un sprijin tare, o încurajare binefăcătoare, în alipirea și credința, cu care-l îmbrățișează în aceste clipite grele ale vieții sale popórele monarchiei, și în încrederea ce, după cum însu-și a mărturisit, o are în Dumneđu.

Cei ce l'au văđut în zilele acesteia spun, că monarchul nostru suportă lovitura sórtii cu o extraordinară tária de suflet, că-și urméză afacerile de guvernare, dicénd, că acestea nu pot să sufere întreruperi. Cu tóte acestea, sđuiduit de măhnire, simte trebuința de-a se retrage pe cât-va timp de lângă viltórea vieții agitate din capitală la Ischl, unde va lucra departe de șgomotul orașului mare. Trebuinței de-a avé liniște este a se ascrie și hotărirea Majestății Sale, ca să nu se mai țină nici o festivitate oficială din cele prevéđute pentru jubileu. Se mai vorbesce, că Majestatea Sa, după inmormântarea împărătesei regine, va da un manifest către popórele monarchiei, și că are de gând să introducă de pe-acum pe arhiducele Francisc Ferdinand, viitorul moștenitor al tronului, în agendele de guvernare.

Dorința noastră cea mai ferbinte în aceste momente de jale generală este, ca ceriul să dea mângăiare inimei profund rănite a Majestății Sale de cruda nenorocire, ce a ajuns pe înalta sa soția, și să-i dea tária, ca să póta îndura și această grea și amară durere, puténdu-și dedica puterile bétrânețelor sale în împlinirea sánței și marei sale chiámării pentru binele popórelor și a împărăției, al căreia stăpánitor este.

A tentatul.

Étá cum s'a întâmplat îngrozitorul atentat:

De mai multă vreme împărătesa petrecea în Elveția. Eri săptămána a făcut o excursiune la Geneva. Sábătă după améđi a plecat dela otelul „Beaurivage“ pe jos, dimpreună cu dama palatului și cu un servitor, ca să plece cu vaporul, care ancora în cea mai mare apropiere de hotel. Pe la mijlocul drumului pándea un om, care îndată ce a zărit pe împărătesa, s'a aruncat spre ea și i-a dat o lovitură cu un pumnal în partea inimei. Impărătesa căđu la pământ, dér după câte-va momente se ridică érăși și merse încă vre-o cinc-đeci de pași până pe vapor.

Nimeni nu văđuse, că omul acela avea o armă în mână și credeau, că au lovit-o numai. Sosită pe vapor, împărătesa însă a leșinat îndată. Atunci 'i-s'a desfăcut împărătesei corsetul și s'a văđut curgénd sánge dintr'o mică rană. Atunci văđurá toți, că s'a săvirșit un atentat.

Corabia pornise, dér s'a reintors érăși la țerm. Impărătesa a fost transportată la otel și aici și-a dat sufletul după o jumătate de óra. Cele din urmă cuvinte ale ei au fost: „Ce s'a întâmpat cu mine?“ Un preot a fost adus iute, ca să-i dea ultima binecuvéntare.

Ucigașul a luat-o la fugă, dér fú zărit de doi birjari, cari, alergénd după el, îl prinseră și-l deteră pe mâna poliției. Pe drum ucigașul a đis între altele: „Am nimerit de sigur bine. Trebuie, că am omorít-o!“ Poliția a aflat la el un pasport militar, din care se văđu, că îl chiamă Luigi Luccheni, că e născut în Paris la 21 Aprilie 1873 și că cu domiciliul se ține la Parma (Italia). Ucigașul spuse, că el a voit să omóre mai întâi pe ducele de Orleans, dér perđénd urma acestuia, a aflat, că împărătesa e în Geneva și a pândit-o, căci o cunoscea, văđédu-o mai de mult la Pesta.

Așa s'a întâmpat omorul. Acum decurge cercetare. Luccheni, după legile cantonului Geneva, unde nu e pedépsă de mórte, póte fi condamnat numai la muncă silnică pe vieță.

Sostrea cadavrului în Viena.

Joi la 10 óre séra rămășițele pământesci ale împărătesei-regine au sosit la gara de Sud din Viena. Étá în ce mod a fost primit trupul mort al nenorocitei-impărătese:

Viena, 15 Septevre. Punct la 10 óre trenul separat al Curții, care aducea din Geneva osémintele împărătesei-regine, a sosit în gara de Sud. O liniște mormentală domnea; nu se putea auđi decât icl-colo câte-un pláns inecat. Cetățenii salutară cu capetele descoperite sosirea trenului. De locomotivă erau legate două vagoné de salon, după cari urma vagonul de doliu, în care se afla cosciugul.

Cei dintăi, cari s'au văđut, au fost persoanele din suita împărătesei, cari au plecat din Geneva, însoțénd cosciugul până aici. Aceștia se cobóriră mai întâi din tren. Femeile isbucniră în pláns șgomotos, aprópe nici un ochiú din miile, cari se aflau la gară, n'a rémas neudat de lacrimă, chiar și militarii plángeau. Trenul s'a despărțit în două și pe peron n'a rémas decât vagonul mortuar. Atunci 8 lachei de curte îmbrăcați în negru au rășit la úșa vagonului, au intrat și au ridicat cosciugul. Era un moment de adéncă jale. N'a fost ochiú, care se nu verse lacrimi. Cei 8 lachei ridicară în mare liniște cosciugul și-l duseră în sala de așteptare a gării străformată în capelă. Când lacheii cu cosciugul trecură pe dinaintea companiei de óndre, se auđi comanda liniștită a comandantului: „Pri- viți la stánge“. În momentul acesta se putú auđi încet sunetul tobei îmbră-

cate în negru. Tóte privirile erau îndreptate spre cosciugul simpul cu o cruce albă. Inaintea lui mergea preoțimea și un comisar suprem de curte; urmau 8 apróđi cu făclii de cérá, 6 arciere și 6 gardiști, apoi 8 călăreți gardiști de ambe părțile conductului.

Cosciugul a fost dus în sala de așteptare, care era îmbrăcată întréga în doliu. De asupra se putea ceti inscripția: „*Elisabetha Austriae Imperatrix*“. Cosciugul a fost așezat pe un catafalc, gardiștii și apróđii își ocupară locurile destinate, ér personalul de curte s'a retras pe treptele de rugăciune din drépta și stánge; apoi se începu ceremonia funebră.

Binecuvéntarea cadavrului a făcut-o preotul curții Laurentiu Mayer, cu mare asistență de preoți. Binecuvéntarea a ținut 9 minute. După săvêșirea ei lacheii ridicară érăși pe umeri cosciugul, și în aceeași ordine l'au dus la carul mortuar din stradă. Cortegiul plecă apoi spre palatul curții, trecénd prin stradele Mariahilfer și Rabenberger spre strada Ring către palat. De alungul acestor strade făceau spalier 13 bataliône de pedestrași, infanteriá bosniacă și trupe din Landwehr în ținută de gală. Publicul privea trecerea cortegiului într'o adéncă tăcere și cu capul descoperit. Cu tóte că mulțimea era imensă, ordinea a fost perfectă.

Orologiul din biserica Augustinilor bătú césul 11, când conductul funebru sosi la palat. Tóte clopotele bisericilor din Viena sunau și sunetul lor se amesteca cu bătăile timpite al tobelor. Se auđi deodată comanda: „*Gewehr heraus!*“ Puscile se descárcară și miliția făcu onorurile. Intr'acéseea preoțimea, care grábi pe strade laterale la palat, aștepta în Schweizerhoff cosciugul împărătesei.

Sosi atunci și Majestatea Sa monarchul, care veni din Schönbrunn la palat în trăsură închisă. Monarchul intră în biserica palatului și ocupá locul prim. Era însoțit de archiducesa Maria Valeria cu soțul ei, de archiducele Francisc Salvador, de prințul Leopold al Bavariei cu soția sa Gisela și de archiducele Iosif August.

Când monarchul și ceilalți membrii ai familiei văđurá cosciugul, au isbucnit într'un pláns șgomotos. Lacrimile curgeau përáu pe fața Majestății Sale.

Cosciugul a fost pus pe catafalc și a fost de nou binecuvéntat de preotul Mayer. Cu adéncă jale și tristeță se cântá: *Circumdederunt me gemitus mortis!* La auđul acestei mișcătoare cântări monarchul și cei din jurul său au pláns cu amar.

Era punct óra 12 când suná ultimul acord din „*Miserere*“ și când se sfirși binecuvéntarea cadavrului. Cosciugul a fost dat în grija supremului máestru de curte al împărătesei, care luá cele două chei.

Astfel s'a petrecut sosirea cadavrului împărătesei-regine în Viena și ridicarea lui pe catafalcul din biserica palatului, de unde se va ímorména ađi la 4 óre în cripta mánăstirii Capucinilor.

Ucigașul Luccheni.

Judele instructor a ascultat în 13 l. c. lung timp pe ucigașul Impărătesei, Luccheni. „Vreau să dovedesc“ dîse acesta, „că nu sunt nebun“. El mărturisî, că pila ce i-s'a arătat, este a lui și că cu ea a omorît pe Impărătesa. El a cumpărat-o dela un ferar din Lausanne. După aceea Luccheni și-a descris viața de pînă acuma. El spuse, că s'a născut în Paris, că nu-și cunoscîe părinții. Nu-și aduce aminte de Paris, ci numai de timpul cît a stat ca copil mic în spitalul din Parma. Când s'a făcut de 10 ani i-au dat drumul și i-s'a spus, că de aici încolo trebuie el însuși să-și câștige pâinea de tôte dîlele. Pînă la al 20-lea an al etății, Luccheni a lucrat în Parma la diferite meserii, după aceea a servit la miliție în Caserta și Neapole. Scăpînd de miliție a devenit servitor într'o casă princiară. Stăpînul lui l'a tractat bine, „cu tôte astea — dîce el — a fost această idee mea!“ — Ce idee? îl întrebă judele. — „Eram anarchist, fără să-o sciu“. — Părăsînd serviciul acela, Luccheni a pibe-git prin Italia și apoi a muncit opt luni la nisce lucrări de pămînt în Sonnenberg, cantonul Zürich. În 1894 s'a dus la Viena, unde a stat scurt timp, apoi s'a dus la Budapesta, unde a stat două săptămâni. Aici avî el privilegiul a vedea de două ori pe Impărătesa Elisabeta.

La recomandarea consulului italian, Luccheni a primit un bilet de călătorie pe calea ferată pînă la Fiume, de unde s'a dus pe jos la Trieste. Aici consulul italian i-a refuzat sprijinul și l'a dat pe mîna poliției, care l'a ținut închis patru dîle și l'a escortat apoi la graniță. În urmă el a lucrat în multe orașe italiene și a mers apoi la Lausanne, unde a fost un zelos cercetător al adunărilor socialiste și anarchiste. Luccheni asigură, că n'a luat parte la turburările din Milano. Pe timpul acela lucra în Salvan și înainte cu vr'o două săptămâni se reîntorse la Lausanne (Elveția). Luccheni a mărturisit fapta în tôte amănunțele ei; el e de părere, că prin crima sa îngrozitoare ar fi înaintat cauza anarchistă, negă însă că ar fi avut complici.

Unul din corespondenții diarului „N. fr. Presse“ a fost de față la o ascultare a ucigașului. El dîce, că e de statură de mijloc, îndesată. Pe grumății săi lați stă un cap mare. Fălcile îi sunt late, par a forma o linie cu gâtul, ceea-ce face ca figura lui să apară și mai îndesată. Fața îi este foarte brună, are un nas lat și timpic și o mustată blondă țepoasă. Are ochi strălucitori verzi-cenușii, cufundați în orbite, și din care aruncă vii priviri cînd vorbește. Părul îi este creț și nu prea lung; brațele lui par a fi prea lungi pentru acest corp, și le mișcă mult cînd vorbește. Mînile lui mari și dure se mișcă atunci viu prin aer. Luccheni a răspuns cu înspăimîntătoare liniște la tôte întrebările, ce i-le-a pus judele instructor.

Luccheni își petrece timpul în închisoare cu cetitul, sîu scrisul. El capătă pe dî 560 grame pîne, un jumătate litru de cafea cu lapte și un litru de supă și legume; Dumineca și Joia mai capătă încă 250 grame carne.

In adunarea comitatului Brașov, ce s'a întrunit Joi înainte de amîdî, s'a decis, la propunerea fișpanului, de-a trimite o deputație, care să represente comitatul la înmormîntarea împărătesei-regine în Viena. Deputația constă din fișpanul Maurer, vice-spanul Frideric Jekel, locțiitorul de primar Oscar Alesius, și avocatul Iosif Pușcariu. Mai departe s'a decis să se trimită Maiestății Sale și înaltei case domnitore o adresă de condolență.

După-ce s'a citit textul adresei în limba maghiară, germană și română, membrul Dr. A. Mureșianu a cerut cuvîntul și arătînd, că toți se unesc într'o unanimă manifestație de doliu și de simpatie către înaltul tron, dîce, că spre a da mai bun înțeles și mai mare greutate acestei manifestațiuni din partea tuturor neamurilor, ce locuiesc acest comitat, în pasagiul, unde se vorbește de întristarea și doliul, ce a cuprins pe toți, să se dîcă în loc de cuvîntul „națiune“ — „poporele din acest comitat“, ori „din această Tîra“. Incheia scurta sa vorbire exprimînd convingerea, că toți membrii congregației vor fi de acord a-se face această schimbare în pasagiul amîntit.

Fișpanul, ca să nu mai aducă la vot această propunere, a dîs căte-va cuvinte, că-i pare rău, că membrul Mureșianu vine tocmai acum cu o astfel de propunere etc. și în cele din urmă enunță, că s'a primit adresa, și incheia ședința.

Despre acest incident, care s'a petrecut în tôte liniștea și serioșitatea, propunătorul vorbind foarte scurt, moderat și într'un ton de tot conciliant, amîsurat momentului, tôte foile unguresci au primit o telegramă foarte tendențioasă, în care spun neadeveruri. Mai întîiu este cea mai grosolană minciună, că procederea d-lui Mureșianu ar fi produs turburare în adunare. Toți, fără deosebire, au rămas foarte liniștiți, nici măcar un cuvînt nu s'a auzit nici chiar din partea Maghiarilor. Și mai cutezată este însă minciuna, ce s'a telegrafiat la Budapesta, că chiar și între membrii români ai congregației ar fi produs „mare surprindere“ propunerea de mai sus.

Isvorul, dela care au primit foile din Peșta informația tendențioasă și falsă, se vede a fi oșina fîie unguresci din Brașov, care atacă în mod foarte necuviincios și veninos pe membrul Mureșianu, impunându-i, că a vrut să conturbe armonia manifestației de doliu, pe cînd tocmai din contră, a voit s'o întărească, cerînd, ca să nu se vorbească numai de națiunea maghiară în adresa de condolență a unui co-

mitat, în care patru din cinci părți aparțin poporului sășesc și român.

Mișcarea electorală în Bucovina.

Dîlele acestea au fost în Bucovina alegerile de „electori“, sîu cum îi mai numesc după nemție „wahlmanni“ (dela „wahlmänner“). Adece alegătorii aleg pe acești electori, cari apoi ei singuri au să alîgă pe deputații pentru dieta Bucovinei. S'au ales electorii din tôte districtele, dîr s'au întîmplat multe volnicii și nelegalități, mai ales în districtul Sucevei față cu Românii.

Diarul național român din Cernăuți „Patria“ a sibiuit aceste volnicii săvîșite mai ales de căpitanul Dozinkiewicz și de comisarul Zierhoffer. S'a plîns în contra lor și gazeta nemțescă „Bucovinaer Post“. Procuratura din Cernăuți n'a lăsat însă să se lătească numerele acestor două gazete, în care se vorbea de nelegiuirile la alegeri, ci le-a confiscat și nimicît.

Din cauza acesta acel număr al „Patriei“ a apărut pe pagina întîiu alb, arătînd numai, că pagina întîiu a fost confiscată.

Partidul național român a candidat pentru districtul Sucevei pe d-l V. cav. de Pruncu, însă în ciuda hotărîrilor comitetului național, părintele archimandrit Ciuntualeac s'a făcut codă de topor al străinilor și voese să ajungă la deputație în ciuda Românilor.

E mare indignarea Românilor bucovineni în contra părintelui Ciuntualeac. „Deșteptarea“ din Cernăuți dîce, că atunci cînd îl sprijinesc dușmanii, Românii nu-l mai pot sprijini. Cum l'ar și pute sprijini, cînd lucrează în potruva Românilor. „Nici nu se va afla un singur Român de Dîmne ajutat, care ar cuteza să frîngă tirul sfînt al unirei noastre și să l' sprijinescă pe alesul căpitanului“ — dîce numita fîie în drepta sa indignare și apelază la electorii români ai districtului Suceva, ca să dovedească, că sunt Români adeverați și să voteze pentru candidatul comitetului național.

Și în districtul Rădăușului se ridică mulți în contra candidatului partidei naționale. Asemenea în districtul Cernăușului se ridică contra candidatului român, notarul Dr. Nicu Blăndu, o droie de candidați străini.

Sperăm însă, că electorii români își vor face datoria lor națională pe deplin, și vor duce la învingere pe candidații partidei naționale române.

Viitorea alegere în Herman.

Pe cum scim, în locul răposatului conte Andrei Bethlen, care pe basa unei invoeli cu Sașii fusese ales deputat în cercul Hermanului din comitatul nostru, s'a publicat nouă alegere suplimentară de deputat.

Acēta alegere se va face Joi în 22 Septembrie st. n.

Am arătat deja în numărul trecut de Duminecă, că comitetul sășesc din Brașov — care în majoritate se compune din Sași moderați — a hotărît, ca și de astă-dată „cîlcându-și pe inimă“ să alîgă în acel cerc un Maghiar guvernamental, adece să se țină de invoiala făcută mai de mult cu guvernul. Și acesta, pentru-că așa ar pretinde interesele Sașilor.

Nu se șoa încă cine va fi candidatul. În cele din urmă însă li-s'a dat de scire celor din comitetul sășesc, că guvernul doarece, ca în cercul Hermanului să fî ales secretarul de stat în ministerul de interne Emeric Jakobffy, fostul viceșpan și apoi fișpan al comitatului Caraș-Severin, cunoscut ca mare contrar al naționalităților.

Sașii „verdi“ au fost nemulțamiți cu hotărîrea comitetului sășesc, care, dîc ei, nu mai are nici un înțeles, după-ce deputații sași au eșit din partida guvernului. De aceea ei au cerut să se alîgă la Herman un Sas, ca deputat.

De aci s'a născut o cîrtă între „verdi“ și „moderați“, care s'a înășpîrit după ce a eșit din gîoțe ca candidat numitul Jakobffy.

Între aceea s'a dus o deputație de Sași din comunele Herman, Preșmer și Sân-Petru la protopresbiterul evangelic al Brașovului, Franz Obert, și l'au rugat să primescă a fi candidatul lor la alegere, și Obert a și primit candidarea.

Supărată pe asta, fîie sășescă moderată „Kronstädter Tagblatt“ a imputat lui Obert, că s'a făcut candidatul „verșilor“ și că lucrează în contra hotărîrei comitetului sășesc din Brașov. Obert a răspuns, că n'a primit candidatura, ca omul „verșilor“, ci numai ca Sas.

Acum comitetul sășesc districtual din Tîra Bărsei face apel, ca Sașii să alîgă pe candidatul sîu Jakobffy, dîcînd: „Alegătorilor, care se țin de partida populară sășescă, nu le este permis să lăse a fi incurcați de candidatura d-lui Francisc Obert, ce este sprijinită de verșii. Candidatul nostru este și rămîne Emeric de Jakobffy“.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Talmudul și instrucțiunea poporală la Evrei.

Jidovii sunt un popor din cele mai materialiste în lume. Ei au o istorie apröpe de 4000 de ani, dîr în privința numărului nici-odată n'au format vre-o națiune compactă.

De cînd au apărut pe bina lumii, ei au suterit încercarea și plaga cea mai neauđită, căci și-au perđut patria și s'au imprăsciat peste întreg rotogolul pămîntului și, în mânia tuturor acestor pierderi, poporul acesta trăese încă, ba chiar această tenacitate îi asigură existența în viitorul depărtat.

Creștinul adevărat cunoscöe — pe basa profetiei Domnului Christos — cauza și scopul acestei rătăcirii. Totuși e curios caracterul puterii jidovesce, precum și ceea-ce nutresce și susține această putere.

S. Scriptură a testamentului vechiu, care în prima linie este proprietatea poporului jidovesc, în adevăr cuprinde în sine tôte legile religioșe și morale, cari sunt rađimul vieții unui popor. Însă chiar după mărturisirea în parte a acestei căi istorice, Evreii prea adese-or s'au îndreptat în contra acestor legi, și pentru aceea Dumneđu a lăsat, ca spre pedepsă, să-i ajungă catastrofe atât de mari.

În decursul timpului Evreii au ajuns așa departe, că s'au lăpedat de Dumneđu și de legile lui, ér ca să-și ușureze conșciința, într'atata au estins legile Testamentului vechiu, încât, după firea lor de rasă, au născocit cu tötă agerimea minții Talmudul.

Acest Talmud al lor i-a oprit pe Evrei de ori-ce atingere cu „păgânii“, pe cuvînt, că ei sunt poporul ales al lui Dumneđu, din care cauză s'au făcut îngănați și încređuți față de celelalte popore; și această separare și încredere în sine le ser-

vesce, ca indemn statornic, ca să cuprîndă, deca vor puté, tötă lumea.

Așa-dera isvorul, din care se nutrese Evreii, din care scot ei tradițiunea străbună, nu sunt cărțile sante scrise de Moise, ci Talmudul. Jidovii cred tare și afirmă, că Moise pe muntele Sinai a căpetat dela Dumneđu două feluri de legi; unele le a scris în așa numitele 5 cărți, ér celelalte le-a dat prin graiu viu lui Aron și bătrănilor poporului. Aceste legi date prin graiu viu s'au păstrat, ca tradițiune din generațiune în generațiune, pînă ce în fine le a scris rabinul din Tiberia, Iehuda, cam pe la anul 200 d. Chr.

Lăsăm la o parte alte observații critice în privința acestei afirmări. Atât e sigur, că în această carte este îngrămădită lucrarea geniului jidovesc nu numai de 8 vîcîuri, deörece cu adunarea materiei de prin Palestina și Babilonia s'a oștenit genialitatea jidovesce mai mult decăt o mie de ani. Scopul întregii lucrări este lătirea mai departe a

mozaismului, pentru aceea cuprînsul Talmudului e de natură religioșă și de drept; cu tôte acestea însă se estinde și la cestiuți din evul vechi, cari au preocupat atunci lumea. Așa este în el vorba despre deösebite superstițiuni și mitologii orientale, țesute în amestec fabulous cu povesci, cu glume, fantasii, cu fantöme și cu întrîgă legiunea absurdităților.

Din tôte reese evident, că Talmudul este din tôte punctele de vedere icöna fidelă a Jidovismului.

Să vedem acum, într'u cät se ocupă Talmudul cu educațiunea și crescerea tinerimei. După mărturisirea pricepătorilor și a celor ce au studiat Talmudul, precum și după mărturisirea lui Leopold Hubert, care încă s'a ocupat cu studiarea Talmudului, înainte de timpul captivității la Evrei nici vorbă n'a fost despre școlă, cu atât mai puțin nu putem vorbi despre öre-cari date din această epocă privitoare la existența școlilor. Așa-dér educațiunea

Se va incinge deci o luptă între Sași și se dice, că nici Ungurii din Săcele nu sunt toți mulțamiți cu candidatura lui Jakabffy. In asemenț impurării poțe că și unii și alții vor stăruî pe lângă alegătorii români din acele comune, ca să le sară întru ajutor.

La vreme de necaz li sunt buni și Românii și vorbesc de alegători români. Er când acești alegători români vor să se adune și ei odată și să se stătuască ca Români asupra neajunsurilor lor, atunci vine cu telegrafu porunca dela Peșta, că nu le este ertat să țină adunări și adunările lor sunt oprite, er cei-ce i-au conchemat, sunt prigoniți și pedepsiți.

Și în fața acestei volnicii și nelegalități, nu se găsește nici Ungur, der nici Sas, care să protesteze. Inse că se alegă pe un Jakabffy ar fi buni și alegătorii români.

De aceea dăcem și acum ceea-ce am dis cu ocazia alegerii suplimentare în cercul I al Brașovului: Noi Românii să ne vedem de trebă și să nu ne amestecăm în certele dintre Sași și dintre Unguri.

Datoria alegătorilor români este să se apere înainte de toate interesele nemului lor, și aceste interese cer, ca ei să păstreze cu sfințenie hotăririle luate de toți Românii în conferențele naționale, cari față cu alegerile dietale au enunțat ca Românii să nu alegă.

Sperăm, că nu se va afla nici un alegător român în Herman, Presmer, Săn-Petru și Săcele, care să calce frăția și solidaritatea Românilor din acesta țară, dându-și votul pentru vr'un candidat străin.

Biblioteca în Herman.

Agentura din Herman a Asociației s'a reconstituit Dumineca trecută pe un nou period de trei ani, în prezența d-lor Cornel Aiser, Traian H. Pop și Gr. Maior, ca delegați din partea comitetului cercual din Brașov. Cu aceeași ocaziune s'a predat în folosința poporului român din Herman „Biblioteca Nr. 1”, care fusese înainte în Feldiara. Prin acesta a intrat și Hermanul în folosința bibliotecilor ambulante, introduse pe teritoriul despărțimentului brașovean al Asociației. Inaugurarea s'a făcut într'una din salele mai mari ale frumoșei școle române de-acolo. D-l Gr. Maior arată poporului adunat scopul presentărei delegaților, dând espresione bucuriei sale, că de astă-dată a fost trimis, împreună cu ceilalți doi colegi ai săi, în mijlocul acestui bun popor, nu numai pentru a-i cere, ci și pentru a-i da; — a-i da mijlocul prin care se potă înainta în lumină și cultură,

er prin acesta în bunăstare și fericire. Acest mijloc ni-l dau bibliotecile. Vorbesce mai pe larg despre însemnătatea bibliotecilor și a culturii peste tot, aducend mai multe exemple din viața practică pentru a dovedi, cum astădi prin cultură se poțe ajunge la înaintare. Revine apoi asupra însemnătății cărții românești în special și termină indemnând poporul, și mai ales tinerimea, să caute a se cultiva prin citire.

La acesta vorbire, urmată de vii aclamări, a răspuns d-l preot local Alexandru Dogariu. D-sa arată, că încă prin 1893 Românii din Herman se constituiseră într'o societate de lectură, care înse, din lipsa de ajutore, a trebuit după un an să se desființeze. Scopul urmărit de ei atunci se realicează înse acum prin introducerea poporului în folosința bibliotecilor ambulante. Arată cu cât dor a fost așteptat acest moment de Românii din Herman și termină mulțamind delegaților între aclamările căldurose ale poporului.

D-l C. Aiser luă apoi cuvântul, provocând poporul să propună persoanele, ce sunt a-se alege ca membrii în agentură. Inainte de a-se face acesta înse, arată, că după statute numai membrii de-ai Asociației pot face parte din agentură. Intrăbă deci, decă dorește cine-va a se înscrie ca membru? — Numai decăt au răspuns înscriindu-se ca membru ordinar (cu taxa de 5 fl.) d-l preot Alesandru Dogariu, er ca membrii ajutătorii (cu taxe anuale de câte 1 fl.) d-nii: Ioan Toma, George Goița, Andrei Nan (învătători), Nic. Bătrân, Silvestru Bărsan, George Velican, Achim Toma junior, Achim Toma senior, Alexe Bătrân, Ioan Velican jun., Toma A. Toma, Ioan Radu Tomi, George Achim Toma, Ioan Radu Tomi, Ioan Ciucu, George David, Radu Fătuleț, Ioan Todoran.

Dintre acești membri au fost aleși în agentură prin aclamațiune d-nii: Alexandru Dogariu preot, ca președinte; notar și bibliotecar d-l Ioan Toma; cassar d-l Andrei Nan; controlor d-l George Goița.

Se cetesc apoi instrucțiunile privitoare la administrarea bibliotecii, pe care agentura o ia în primire, er d-l Traian H. Pop cetesce procesul verbal redactat de d-sa, care se verifică prin subscrierea mai multor membri presentii. In fine d-l Maior mulțamiesce poporului pentru buna primire și pentru însufletirea dovedită față de cauză. Asigură, că delegații se depărtază din acesta comună cu cele mai bune impresiuni și cu convingerea, că Românii din Herman stau astădi la aceeași înălțime a datorinței, la care steteau și înainte cu trei ani, când prin hărnicia agenturii lor s'au distins atât de frumos prin esacta colectă de câte 1—10 cr. de fiă-care suflet român din comună.

Peste tot, poporului român din Herman i-s'a făcut mare bucuria, mai ales prin bibliotecă, ceea-ce s'a dovedit și prin numărul frumos de membri, câți s'au înscriș.

S'ar fi înscriș înse, de sigur, și mai mulți, decă nu se întempla, ca tocmai în acea qi mulți dintre poporenți să fiă reținuți din cauza unei nunte fruntașe, ce era în sat. Atât membrii agenturii, cât și poporul present a asigurat înse pe delegați, că în scurt timp „vor da dovedii de recunoștința lor“.

Fôrte bună primire li-s'a făcut și delegaților, cari au fost duși și aduși cu trăsura anume trimisă din Herman, er acolo mai mulți dintre fruntași doreau a-i ave la masă. Au fost înse preveniți de d-l preot Dogariu, la a căruia ospitală masă delegații au fost mai dinainte invitați.

SCIRILE ȚILEI.

— 5 (17) Septemvire.

Masa studenților. Cetim în „Telegraful Român“: Marți în 1/13 l. c. s'a deschis „Masa studenților“ la inst. „Albina“ din loc, pentru anul școlar 1898/9. Directorul esec. P. Cosma și de astă-dată a accentuat, că intențiunea institutului „Albina“, când a înființat acest adăpost, nu a fost numai ca să provadă cu nutremânt pe studenții lipsiți, ci mai virtos, ca să vină într'ajutorul acelora, cari au calitățile și ambițiunea a studia, ca să devină bărbați harnici și zeloși apărători ai poporului românesc; deci pretinde, ca să studieze bine, și atât în școlă, cât și în societate să aibă purtare neeseptionabilă. De aceste vederi condusă direcțiunea, a eliminat pe aceia, cari în anul curent espirat s'au neglijat și au obținut calcuții reii. Tot astfel va urma și în viitor. Din 50 studenți primiți 36 sunt vechi, 14 noi.

† Ioan Bechnitz, proprietar și particular în Sibiu, a răposat în 9 Septemvire n. c. în etate de 50 ani. Răposatul a fost cunoscut și stimat ca un bărbat erudit cu deosebire în științele juridice. Densul a desfășurat cât-va timp activitate și pe terenul diaristicii române, înse cu modestia, fără pretenția de a-și face reclame personal inaintea publicului. N'a ocupat nici un post, nici n'a exercitat vre-o profesiune liberă, ci a trăit ca om cu stare materială independentă, dedicându-se numai studiilor sale private și căutându-și de sănătate, căci avea o constituțiă debilă. — Fiă-i memoria binecuvântată!

În Câmpuri-Surduc s'a zidit o frumoasă biserică română gr. or., pentru a căreia pictare se publicase încă astă-ernă un anunț. Dintre mai mulți concurenți, mai cu semă străini, a fost ales un Român, anume d-l George Maresescu, pictor și auritor în Reșița montană, care pregătesce și praporii bisericesci cu icône și auritură amăsurat dorinței. D-l preot din Câmpuri-Surduc I. Budoiu, într'o corespondență publicată în „Tel. Rom.“ spune, că credincioșii acelei comune sunt fôrte mulțamiți

cu pictura fină și în stil oriental a d-lui Maresescu, pe care-l recomanda tuturor, cari ar avé lipsă de pictură bisericescă. Lucrul d-sale a fost lăudat și de mulți străini, er pentru noi Românii lucrările dsale sunt cu atât mai prețioșe, fiind-că sunt în spirit curat oriental.

Cultura bumbacului în România. „Jurnalul societății centrale agricole“ scrie: O companie englesă a obținut dela guvernul nostru concesiunea de a face în delta Dunării toate instalațiunile necesare pentru o cultură întinsă de bumbac. Acesta companie dispune de un capital de 500,000,000 Lei și dreptul de exploatare îl va avé pe timp de 50 de ani. Lucrările pregătitoare vor dura aproape patru ani.

O scriere în contra spiritismului. In timpul din urmă a început să ia mari întinderi, chiar și printre omenii din cei mai învățați, spiritismul și credința în arătarea spiritelor după moarte. După credința spiritiștilor, sufletul omului nu numai că e nemuritor, der chiar după ce se desparte de corp, el stă în legături apropiate cu cei rămași în viață. Legătura între suflete și între cei rămași în viață o susține în primul loc iubirea curată, ce a existat între ei până erau încă în lumea acesta. In puterea acestei iubiri, de exemplu sufletul unui părinte răposat e în stare să se arate fiului său rămas în viață, să vorbească cu el, să-i dea povețe etc. Spiritiștii spun adevărate minuni în privința acesta. Ei se cred în stare de-a vorbi cu spiritele celor morți aproape ori când voesc. După spusele lor, sufletele nu sunt cu totul nemateriale, ci au și ele corpuri, sunt omenii oia și noi, der nu sunt păcătoși, ca noi, ci buni și nevinovați. Spiritiștii se provocă la nume rōse experimente, ce dic că le au făcut în nenumerate rânduri, ziua mare, în prezența mai multor omeni învățați. Aceștia, se dice, au vâdut cu ochii cum, în chip de om, s'a arătat, spiritul cutăru și cutăru răposat, ba s'au adus și fotografii cari au fotografat aceste spirite și s'a dovedit, că fotografia a eșit întocmai cum era răposatul, măcar că fotografu n'a cunoscut nici-odată pe cel răposat. Există cărți întregi, cari se ocupă cu spiritismul și și-se face părul măciucă când le cetesc. Credința spiritistă a luat și ia pe qi ce merge întinderi mari, așa că adi numai în Paris sunt peste 100,000 de spiritiști, er în America peste deice milioane. Intre ei sunt mulți bărbați de r-nume, cari se mărturisesc pe față ca spiritiști. In fața acestor întinderi, ce le ia credința spiritistă, d-l D. Voniga dela Arad anunță, acum, că s'a hotărît să ia asupra-și grăua sarcină de-a combate acesta credință printr'o carte, ce a pus-o sub tipar și care va apăre pe la finea lui Octomvire c. sub titlul „Espunerea Spiritismului“. Cartea va cuprinde 8—10 cōle de tipar și va costa 1 fl. In ea se va arăta originea, dezvoltarea istorică și lăptirea spiritismului în toate am-

se făcea la început numai în sinul familiei. Fata, până la timpul căsătoriei, petrecea lângă mamă-sa, dela care primea crescerea, er acesta crescere, afară de religiune, se estindea și asupra afacerilor casnice; băiatul sta sub îngrijirea mamei numai până la etatea de 5 ani.

In cunoscintele religiōse, cari se cuprind în cele 5 cărți ale lui Moise, numite *toră*, apoi în istoria minunilor străbune și în măestria de a sci scrie, pe băieți li învățau tații lor, er după etatea de 5 ani li instruau și în trebile privitoare la modul de viață. După Talmud, Esdra susține, că în suta a 5 a înainte de Christos, după reintorcerea din captivitate, s'ar fi îngrijit despre înființarea școlilor de copii, der cărțile sante nu fac nici o amintire despre acesta. Căci și decă ar fi existat atari școle, abia în orașele mai mari ale Palestinei ar fi putut exista.

Educațiune în înțeles mai strins s'a început numai în suta primă înainte de Christos, când Simeon ben

Setach, președintele sinodului, a înființat școlile din cerc, la a căror cercetare au fost obligați copiii prin legi.

Cu o sută de ani mai târziu, rabinul Iosua ben Gamaliel a reformat școlile elementare și, precum dice Talmudul, a dispus ca în toate curcirile și orașele să se institue învățători, unde să se trimită copiii dela 6—7 ani la învățatură. Jidovii, cari au trăit departe de patria lor, au considerat atât de însemnată instituțiunea școlilor, încât acel oraș, care nu avea școlă, după Talmud trebuie să se nimicēscă, fiind-că lumea numai prin esistența copiilor școlari se susține.

In școlile elementare băieții erau instruați din Biblie, er în școlile dela sate învățau a scrie, a ceti și traducerea părților principale din scriptură, de-ore-ce limba evrească a încetat de a mai fi limbă de conversațiă, ocupând locul ei limba arabică.

In orașe, se înțeleg, erau școlē

elementare mai bune și constau din două clase. Intrăgă educațiunea înse s'a învârtit pe lângă religiune; Biblia și tradițiunea verbală, precum și elementele „Mișnei“ formau obiectul principal și aproape esclusiv al învățaturii. Astfel băieții primeau atăta pregătire, ca să potă înțeleg predările religiōse, ce era obiceiul a se ține în sinagogă.

Metodul Bibliei și al Mișnei consta în recitarea cu voce tare și din cuvânt în cuvânt a unui singur text, er acesta, ca să fiă mai ușor, se făcea cântând, care metod de învățare îl țin până în ziua de astădi la învățarea Talmudului.

La sate învățătorul era și rugător în sinagogă, un fel de preot. Dela învățator pretindeau: ca să nu fiă pățimaș, iute la natură. să nu fiă necăsătorit, nici să trăsescă despărțit de nevastă.

Talmudul dispune, ca femeia să nu fiă învățătoare, fiind-că ea n'a umblat la școlă. Cultivarea femeilor o țineau de prisos, ba chiar pericu-

lōsă, de-ore-ce cunoscintele și științele strică și duc pe femeia, după Talmud, la nebunii și desfrânare.

Evreii au avut și școlē principale, în cari funcționau învățatii și rabinii cei mai renumiți. Școlile acesta le cercetau junii și chiar și bărbații adulți. Obiectul de propunere și aici a fost Talmudul, ca spiritul aceluia să pētrundă totă inima și cugetarea învățacelui; aici se deprindea și în oratoriă. Învițarea acesta o făcea gratis, de-ore-ce și Dumnezeu a învățat gratis, er ca să potă trăi, învățătorul său se deleatnicia cu vre-o măestria, sau trăia din averea femeii. Decă înse nu putea lucra din cauza învățământului, atunci căpeta ore-care plată, ca despăgubire.

Autoritatea rabinilor era fôrte mare, pentru-că Talmudul dicea, că pe rabin așa trebuie să-l onorezi și să-te temi de el, ca de Dumnezeu.

Prelucrată de: Preotul Salvanu.

nuntele lui. Doritorii de-a avut această carte sunt rugați a se anunța chiar de pe acum autorului.

Fometea în Rusia. Din șapte în șapte ani Rusia e bătută de fomete. Ca și în 1891, în anul acesta — după relațiile dia-relor rusesci — aproape a treia parte a populațiunii Rusiei n'are hrana trebuitoră, deși Rusia ea e cea mare țară exportătoare de cereale din Europa. În 1891, guvernul și comunele au cheltuit aproape 200 de milioane de ruble pentru procurarea de hrană populațiunii, ce era amenințată să moră de fomete. În anul acesta sunt 30 de milioane de locuitori în Rusia, cari aproape n'au de mâncare. În astfel de condițiuni economice nu e de loc de mirare, că propunerea pentru o desarmare generală pléacă din imperiul Țarilor; și, sub această lumină, frasa următoare din manifestul Țarului Nicolae II. e foarte elocventă: „Crisele economice, datorite în mare parte regimului înarmărilor fără margini, și primejdia continuă ce zace în această îngrămădire de material de războiu, transformă pacea armată în sarcini strivitoare, pe cari poporele le suportă din ce în ce mai greu.“

În Cuvesci, corul român gr. or. va da Marți în 8 (20) Sept. un concert cu teatru și dans. Programul e frumos și bogat. Intrarea 40, 30 și 20 cr. Venitul e destinat pentru fondul corului. Cei ce din întâmplare n'ar fi primit invitații, sunt rugați a se considera prin această ca invitați.

Sfințire de biserică. D-nul *Antoniu Băliban*, preot în Acăș (Sălagiu) în numele senatului bisericesc și al poporului român din comuna sa invită la serbările sfințirii bisericii române gr. cat. din Acăș, ce se vor face în 8 (20) Septemvre c.

Programul serbărilor: 1) În 7 (19) Septemvre: primirea și încuarterarea oșpetilor sosiți. 2) La 5 ore d. am.: Inse-ratul și Litiă. 3) În 8 (20) Septemvre dimineța la 6 ore: Itrosul. 4) Dela 7 ore preoți anumiți vor primi mărturisirile (ispovedirile) credincioșilor. 5) La 9 $\frac{1}{2}$ ore sfințirea apei, a bisericii, proscemia și apoi Liturgia solemnă, la sfârșitul căreia credincioșii mărturisiri se vor cumineca, după ce va urma cuvântare bisericescă oca-sională împreună cu pomelnicul tuturor binefăcătorilor bisericii. 6) La 1 oră d. a. banchet (de persoană 1 fl. 20). 7) La 3 ore Vecernia, după sfârșirea căreia la 4 ore va urma petrecere populară în loc deosebit, unde prețul de intrare va fi de persoană 30 cr. 8) La 8 ore sera petrecere cu dans pentru inteligență, arangiată de tinerimea română din Sălagiu și părțile marginase. Intrarea de persoană 80 cr. Sala de dans frumos arangiată și împodobită.

Spre știință: a) Dăruir pe seama bisericeii se primesc cu mulțumită și asupra lor se va face socotelă publică atât în biserică,

cât și în țiare; cari vor dăruia dela 1 fl. în sus, în decursul unui an întreg vor fi pomeniți în fie-care Duminecă și Sărbătore la Liturgia. b) Petrecerile și în vreme plo-iasă se vor pute ține. 3) Oșpetii, cari vor să participe la banchet sunt rugați a-se anunța până la 6 (18) Septemvre prin o carte postală adresată preotului, această pentru orientare și serviciu bun. d) Trenul de cătră Zălau și Șimleu sosesc la gara Acăș dimineța la 7 ore, după amedei la 5 $\frac{1}{4}$ ore, cel de cătră Carei dimineța la 8, după amedei la 6 $\frac{1}{2}$. e) La gară vor sta la dispoziție trăsuri gratuite. f) De cuartire va fi îngrijit. g) Măncări și beuturi bune se vor da cu prețuri foarte moderate. h) D-nii preoți și în filiale d-nii cantori sunt cu mult respect rugați să binevoiescă a încunosiința despre aceste poporul.

Aceste serbări și petrecerile împreunate cu ele se vor ține la totă întâmplarea la terminul statorit. Aceia dintre Români, cari din întâmplare n'ar fi primit invitații, sunt rugați a-se considera prin această ca invitați.

Societate de credit în Rechita.

Rechita, 12 Sept. n. 1898.

Stim. D-le Redactor! E constatat, că lupta pentru existență joacă în veicul nostru un rol mai important, ca orî și când. Fia-care suflare omenescă, fia-care națiune luptă pe viață și marte, cercând fel și fel de arme mai acomodate și mai apte spre a susține această luptă pentru existență. Der după părerea mea o luptă mai înverșunată și mai desperată, decât poporul român, nu pîrtă nici o suflare, nici o națiune, căci acest popor, lovit de sorte, vécuri de-a rândul a susținut această luptă, avisat numai la puterile sale proprii, fără arme, fără mijlôce morali și fizice suficiente, mai adeseori lipsit cu totul de ele.

Intre astfel de împrejurări grele, susține și poporațiunea română din comuna noastră amarnică luptă pentru existență. Ramul principal de câștig al poporațiunii acoesteia îl formează, în urma referințelor locali, economia vitelor. Partea cea mai mare a munților însă, unde pîrtă ei această economie, e proprietate erarială, și ei, ca să pîrtă purta economia, trebuie să arendeze munții cu bani scumpi. Banii aceștia apoi îi împrumută parte dela institute de credit străine, der mai mult dela alți cămătari, pe lângă procente mari. Din venitul economiei, ce pîrtă, au să solvéscă arênda munților erariali, procentele rececute după banii împrumutați, au să-și cumpere bucate pentru susținerea familiei și în urma urmelor bietul țăran român la socota finală nu-și mai cunoșce dobânda din pagubă.

Considerând aceste stări penibile ale poporațiunii comunei noastre, mai mulți inși la inițiativa Stimatului Dn. pretor al nostru Ioan Henteș, care ca un Român ade-

vărat pîrtă deosebit interes față de progresul poporului român pe orî și ce teren, am hotărît, luând de model și alte națiuni, înființarea unei însoțiri sistemul Raifeisen cu scopul curat, de-a ne ajuta împrumutat în privința morală și materială în lipsele ardetore, ce bântue mult cercatul nostru popor, și în forma această a-i întinde un fel de armă, un fel de mijloc spre a-și pute asigura mai cu ușurință în lupta pentru existență condițiile de trai.

Spre a pute ajunge la ținta dorită, am cerut și mâna de ajutor a Prea On. Comitet central al reuniunii agricole din comitatul Sibiului, care la rugarea noastră a venit în comună, reprezentat prin Prea On. Dn. Demetriu Comșa, președintele, și D-l Victor Tordășan secretarul reuniunii, cam pe la începutul anului curent.

Acești zeloși D-ni, însoțiri și de iubitul nostru pretor, n'au pregetat ostenele și jertfe spre a veni în comuna noastră și, ca specialiști pe terenul economic, au binevoit a ne da toate informațiunile de lipsă pentru ajungerea scopului nostru; ba ce e mai mult, în nobila însuflețire pentru cauză, domniilor au dat multime de instrucțiuni și povețe folositoare în toate ramurile economice; în deosebi au nîsunit prin cuvinte aventate și exemple aduse din experiență a însufleți poporul pentru îmbrățișarea instituțiunii din cestiune.

Vorbirile medușose ale acestor domni nici n'au rămas fără efectul dorit, căci poporul s'a hotărît a îmbrățișa cu totă căldura ideea dată și ni-a succes încă în ziua aceea a ne constitui în totă forma, rămânând numai să se facă pașii de lipsă spre a-și câștiga societatea noastră valoare de drept legal.

Acuma însă, când scriu aceste șire, sunt în plăcuta poziția de-a aduce la cunoșcința publicului român, că suntem în posesiunea tuturor actelor legale, având statute aprobate și actul de înregistrare prin tribunalul din Sibiui pentru societatea noastră, care va figura sub numirea de: „Societate de credit în Rechita, asociatiune înregistrată“.

Restéză, ca societatea noastră să-și începă activitatea, ceea-ce credem, că prin întevuirea omenilor iubitori de înaintarea poporului român, se va și întâmpla în timpul cel mai apropiat.

Dând cu vie satisfacția faptul acesta îmbucurător publicității, nu putem trece cu vederea a nu ne esprima sentimentele noastre de profundă recunoșcință și mulțumită față de sus amintiiți Domni binevoitori, cari din inimă curată ne-au sprijinit și ajutat întru realizarea întreprinderii noastre spre binele poporului român. Lungescă le Dumnețeu firul vieții, spre a pute lucra și mai departe tot așa de rezoluți și cu inimă pentru înaintarea poporului nostru român.

Ioan Ghișă,
paroch și președ. al însoțirii.

Discursul unui învățător.

Cu ocașiunea aniversării de 422 de ani a bătăliei dela Răsboeni, d-l învățător A. Baciu, în mijlocul publicului și a școlarilor adunați în fața monumentului lui Ștefan cel mare, a rostit următoarea cuvântare:

Onorați asistenți,

„Ca soldat, care luptă contra ignoranței, am să spun și eu câte-va cuvinte cu această ocașiune.

Mă iau cu gândul de firul timpului, care țese și distese toate, și mă oac în urmă cu 422 de ani, și ca ađi mă găsesc érași pe aceste locuri. Și ce-mi dá ochii a vedé și urechile a auđi?... Vedé pămêntul acesta, tot, înecat de fințe omenești. În partea asta, sunt dușmanii némului nostru — Turcii — 150.000 la număr, cari au venit să ne cotropéscă și să robéscă țera. De astălaltă parte sunt străbunii noștri, o mâna de ómeni, 10,000 abia, așeđați în codru și în întărituri, puși ca să dobóre acest popo de cotropitori. Și scim, că cu vrednicie ne mai pomenitá s'au luptat, până ce au căđut coplêșiți de numărul lor cel mare.

În fața acestora, mă gândesc, cum îndrăsniť au acești puțini ómeni să se pue la harță cu vijelia de Turci?! Cum Ștefan a cutezat a se împotrivi însu-și Sultanului?!

Acésta arată curagiul cel mare al strămoșilor noștri; acésta arată eroismul lor. Arată, că Românii se mai împotrivi-seră și altá-dată și, deși în număr mic, au éșit învingători. Istoria ne spune, că astfel a fost la Roșcani, la Călugăreni, la Ceta-tea Neamțu plășii... .

Uite, asta e vrednicia și eroismul sădit némului românesc, care la ocașiuni se tot dá pe față, ca la Plevna... Și se va da altá-dată și mai védit... .

De acest simțemênt e pátruns Românul, căci cântă:

„Și orî-cât timp Român voiți fi
„Nu mă tem că voiți peri.
„Cât Carpații înalți falnic
„Câmpul țerei-or adumbri,
„Cât Siretul și-Oltul pacinic
„Sînul ei vor récori
„Atâta sub mândrul sóre
„Și eu viață voiți avea
„Iubind însă cu înfocare
„Neamul meu și țera mea“.

Când mă véd astăđi pe acest pămênt udat cu sângele acelor viteji și frământat cu ósele lor; când mă uit la părăul, care a dus și spus lumii întregi vitejia fără sémên; când mă véd înaintea chipului mă-reț, care a fost sufletul acelor eroi,... mă cutremur!

Și cunoșcând peripețiile periculoșe prin care a trecut această țera, și acum věđându-mé în stare — pot a dice înfloritóre; — pe acest sfânt pămênt și înaintea chi-

GAZEL.

Io's nebun, că las prilejul
Și nu-ți spun, că te iubesc.

Đina-mi pare, o viață 'ntrégă,
Când nu pot să te 'ntâlnesc.

Și de treci cu nepăsare
Și nu-mi ridi: eu mă sfîrșesc;

Ér de stai cu minî de vorbă:
Par'că în ceruri locuiesc!

Te ași petrece pân'acasă,
Dér de mama mă sfiesc.

Tu copilă cređi c'amorul
E un lucru prea obștesc?...

Dér să cređi c'amorul este
Simțemênt divin, ceresc....

Étă déră, porumbița,
Cât mă 'ncerc să-ți deslușesc:

Că din suflet te iubesc,
Dér a-ți spune nu 'ndrăsnesc!

Zana.

Poesii populare.

Culese din popor.

Frunđă verde fóiă lată,
Dragostea de întâia-dată
Ca garófa lângă baltă,
Inflorită, rouată;
Dragostea de-a doua óră:
Mărăcine din ogóre.
Sărutarea cea dintăie
Fragă dulce din câmpie;
Sărutarea cea din urmă
Căpșunașii prinși de brumă.

Hai bade să ne luăm
Ș'amêndoi să ne jurăm,
Că noi care ne-om lăsa
Să ne uscăm ca érba;
Ca și érba codrului
De pe malul Oltului;
De te i lăsa dumniata
Să te bată Precesta;
De cumva m'oiú lăsa eu
Nu-mi ajute Dumnețeu.

Térnăvă cu apă lină
Nu-ți pot băga nici o vină
Că tu ești cam turburea

Toamai ca inima mea,
Tu te tulburî ca de ploie,
Inima-mi de plâns se 'nmóie.

Dragă mi-a fost dragostea
Și n'avui parte de ea;
Urit mi-a fost uritul,
Și-avui parte de densul.
Firicel de ierbă verde
Ce mi-i drag nu se mai vede
Ce m-i urit nu se perde.

Du-te dor până e nor,
Că decă s'a 'nsenina,
Mai departe te-oiú mâna;
Nu căta că-i vremea rea,
Că-i mai rea inima mea.

De pe Térnava mică. **Em. Frâncu,**

Vai séraca mândra mea
Dela multe m'a scos ea,
Dela multe, dela tóte,
Dela două nu mă póte:
Dela Neamț și dela mórte.

Sus în vérful nucului
Cântă puil cucului,

Mai în jos la rădăcină
Cântă cuca cea bătrână,
Ér în sus pe crângurele
Cântă două turturele;
Și nu-s două turturele,
Ci-s două mândruț'a mele
Cu obraji plini d'albele
Când le véd inima-mi pierd,
Cu obrazii plini de sânge
Când le véd inima-mi plânge.

*

Nu mi-i ciudă, nici bănat,
Că badița m'a lăsat;
Nu m'a lăsat de uritá,
Ci m'a lăsat de piritá,
Că m'or pirit fetele
Rele ca cățelele. --
De și-s dragă, bade, dragă,
De nu étă, lumea-i largă.

*

În capul grădinei mele
Răsărit'au viorele,
Pasce badea boi în ele;
Trimise sluga la noi
Să-i trimit gură la boi.
Decă și-i bade de mine
Și tu calea prin grădină,

pului de aoi, ne luăm angajamentul solemn ca linia, norma noastră de purtare pentru prezent și viitor să nu fiă decât a urma cu sfințenie pe acei viteji, a ne iubi țera cu înfocare, a o apăra contra străinilor, astfel, ca să o lăsăm urmașilor mândră, mare și liberă.

Copii, voi, cari sunteți speranța viitorului, luați pildă dela vitejii, cari s'au răsboit și căduți aci, și precum astăzi am împodobit monumentul acesta cu cunune, să vă împodobiți și voi capetele vârstre și țera cu cununele isbândașilor meritate în lupte pentru patriă, în științe, arte și resboiul contra întunerecului.

Deci astăzi ne-am adunat aoi, ca să ne reamintim de faptele gloriose de acum 422 de ani, ore cui se datorește? Nimănu, decât patrioților ofițeri ai regimentului 15 Răsboeni, cari prin acest monument au reînvechit memoria eroismului lui Ștefan cel Mare și a luptătorilor lui din acest loc; pentru care se cuvine ca să strig: „Trăească ofițerii regimentului 15 Răsboeni!

„Trăească tinerimea școlară!
„Trăească România liberă și independentă!
„Trăească dinastia!”

Petrecerea din Ciachi-Gârbău.

Ciachi-Gârbău, August 1898.

Inteligența română din Ciachi-Gârbău și jur în 7 August a. c. a arangiat o petrecere de vară în folosul nou edificându bisericii române gr. cat. din loc. Așteptam, ca o pînă mai dibace să raporteze despre decursul acestei petreceri, unice în felul său în aceste părți extreme ale Transilvaniei; vedând însă, că până acum n'a raportat nimenea, voiu încerca eu să o descriu, deși cam cu sfielă, de-ore-ce e lucru greu a face pe voia tuturor. Voiu căuta după putință a spune purul adevăr.

Cu dor și nerăbdare așteptam ziua de 7 Aug., spre a ne mai întâlni frați de același sânge și principii, a ne saluta împreună și spre a vedea pulsul filantropic al inteligenței noastre, reclamat de împrejurările timpului, care precum s'a vădit, de astă-dată s'a potențat.

Ora mult dorită sosi. Fiind și timpul favorabil, o cunună foarte frumoasă de inteligență din toate clasele societății române s'a întrunit din depărțări destul de mari în centrul acestui cerc curat românesc, așa că pe toți ne-a surprins numărul cel mare al oșpeților. Adevărat, că petrecerile, ce se țin în Ciachi-Gârbău, sunt de regulă foarte cercetate și se bucură de un nume bun, der un public atât de numeros și ales ca și acum, nici-odată nu s'a vădit. Acesta este a-se mulțami în primul loc prea stimatei familii *Victor Illyes*, mare proprietar în Rece-Cristur, care prin patronarea petrecerei a promovat scopul urmărit de comitet și a dat îndemn așa dicând întregi

nôstre inteligențe, de a participa la acea frumoasă petrecere.

D-na Silvia Illyes la sosire a fost întâmpinată, între urările de „să trăească” ale celor prezenți, de v.-președintele petrecerei, care i-a oferit un buchet de flori foarte frumoș. La timpul hotărît sala, care era foarte frumoș și cu gust decorată, era plină în înțelesul strict al cuvântului. Petrecerea se începă cu drăgălașul joc național „Ardeleana”. Inima și-se umplea de bucurie, simțul național de superbă, vedând cu cât foc, dor și pasiune se joca acest joc plăcut de tineri și bătrâni, pe când puținii străini își exprimau îndestulirea și plăcerea, regretând, că nu au participat și densesi în număr mai mare. Dintre jocurile de colonă „Cadriul” a fost dansat de 70, er „Romana” de peste 50 părechi.

Costumul național, regret, n'a fost prezentat, decât prin d-șorele Aurelia Rosca din Sân-Petru și Gyurișianu din Unguraș, cari au atras atențiunea tuturor, ba pôte și inima multora. Der și celelalte domnișore și-au fi aflat curtesan și și-au petrecut foarte bine; dovadă entuziasmul, ce a cuprins inimile cele tinere și gingașe, cari nici în revărsatul zorilor nu putură părăsi petrecerea, ci abia cătră 5 ore, der și atunci cu părere de rău, ducând însă fiă-care suvenir plăcute și dorind a mai conveni la astfel de petreceri cât mai adese-orî.

Din marea, frumoșă și gingașă cunună de D-șore am putut însemna pe următoarele: Antal din Beiuș, Aurelia Rosca din Sân-Petru, Gyurișianu din Unguraș, Ludovica Vlaicu din M.-Oșorheiu, Victoria Murășian din Chechiș, Iuliana și Eugenia Cherebețiu din S.-Odorheiu, Tinusca Cherebețiu din Cățicău, Ana Cudu din Hășmaș, Amalia Budu din Zapirțiu, Iulia Mezei din Deș, Cornelia Opriș din Balan, Veturia Petran din Ascileu, Popan din Cernuc, Szervăczius Erzsi, Halász Ema din Gârbău, Eugenia Badescu din Gălgău, Suciu din Jibău, David din Bezded, Cornelia Sandor din Gârbău, Maria Andreițu din Chichiș, Silvia Drăgan din Husmezeu, Pop din Ortelec, Măruța Borș din Bezded, Anica Coniș din Gârbău, Ciuteanu din Bebeni, Maria Groza din Fizeș, Veronica Pinteia din Trestia, și alte multe, pe cari nu le-am putut însemna, căroră însă le promit, că în viitor voiu fi mai precaut și voiu veghia cu ochi de Argus, ca să nu le șzap din vedere.

Er dintre Dòmne: Simpatia și amabila Silvia Illyes din Rece-Cristur, Pop din Oradea-mare, Iuliana Pop din Cristolțel, Vilma Mihalyi din Husmezeu, Aurelia Andreițu din C.-Gârbău, Trifu din Csokmány, Deac din R.-Cristur, Roșca din Sân-Petru, Marița Andreițu Domșa din Rachiș, Veronica Murășian din Chechiș, Ana Cherebețiu din S.-Odorheiu, Veronica Opriș din Balan, Elisabeta Mezei din Deș, Elena Pop din C.-Gârbău, Ludovica Mezei din Surduc, Pop din Budiș, Bologh Kata din C.-Gorbó,

Cornelia Petran din Ascileu, Rosalia Șerban din Fizeș, Forna din Ascileu, Ida Topan din Cernuc, Szervăczius și ved. Halász Teréz din C.-Gârbău, Ana Illyes din Bebeni, Regina Baldi din Hida, Moldovan din Lapu, Pop din Babuțiu, Anastasia Borș din Bezdeda etc.

Pe cât de frumoș a tost succesul moral, tot atât de mulțamitor a fost și cel material. Cu totul au incurs 188 fl. 55 cr., din cari substrăgându-se speșele arangierei de 73 fl. 84 cr., a rēmas un venit curat de 114 fl. 71 cr., cari s'au predat destinațiunei.

Oferte și suprasolviri au incurs dela următorii domni și dòmne: Victor Illyes, mare proprietar în R. Cristur 50 fl., Iuliu Ancean preot în Surduc 1 fl., Dr. Korneli Deneș medio în Surduc 1 fl., Gerasim Dobocan s.-notar în Crēca 50 cr., Butka L. diurnist în C.-Gârbău 1 fl., Vasiliu Pop protopop în Cristolțel 2 fl., ved. Szigethy Szigmond propr. în Surduc 1 fl., Roth Adolf comers. în Jibău 2 fl., Szarka I. mes. în P. Cseh 1 fl., Pongrácz B. not. cerc. în Gârbău 2 fl., Iuliu Mihály propr. în Husmezeu 1 fl., Titu Trif preot în Csokmány 3 fl., Paul Rosca protopop în Sân-Petru 50 cr., I. Andreiu Domșa preot în Rachiș 2 fl., Racz P. din C.-Gârbău 50 cr., Vasiliu Mureșan cassar în Chechiș 1 fl., Vas. Opriș not. cerc. în Balan 1 fl., Aurel Mezei not. cerc. în Surduc 1 fl., Ales. Pop preot în Buduș 1 fl., Balogh actuar în Gârbău 50 cr., Ilie Șerban preot în Fizeș 1 fl., Petru Forna propr. în Ascileu 1 fl., Dr. Sim. Tămaș adv. în Gida 4 fl., Tures Todor jun. propr. în Gârbău 2 fl., N. N. din Gârbău 50 cr., Const. Căciula compt. în B. Huedin 1 fl., Demetriu Suciu dir. esec. în Jibău 1 fl., M. Pop preot în Babuț 50 cr., Dem. Cioncă preot în Poptelec 50 cr., D-na Cherebețiu protopop. în S.-Odorheiu 1 fl., Ved. Racz A. din C. Gârbău 1 fl., Pachomiu Pop preot în Lozna mare 2 fl., Grigore Pop propr. în Solona 1 fl., Vasiliu Sestrașiu preot în Cernuc 1 fl.

Tuturor marinișoșilor contributori le exprimăm mulțamitele cele mai sincere pentru sprijinul dat, rugându-i, ca și în viitor să arate același interes față de atari conveniri. Deosebită mulțamită și recunoștință se exprimă și pe acestă cale stimatei și generoșei familii Victor Illyes, care atât material-minte, cât mai virtos moral-minte a ridicat prestigiul acestei petreceri, fiind convinși, că și în viitor va concurge și va sprijini cu aceeași bunăvoință cauza și interesul poporului în mijlocul căruia a fost primit cu atata entuziasm și bucurie.

La revedere în viitor!

Unul din cei mulți.

Convocare.

Conform decisiului adunării generale din anul trecut, subscrișul comitet prin

acēsta convocă adunarea generală a „Reuniuni invenițitorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Lipovei” pe Joi în 17 (29) Sept. a. c., în comuna Laleșint, la care cu onóre invită pe toți P. T. Domnii membrii ai reuniuni și pe amicii și binevoitorii școliei.

Programul adunării:

Ședința I. 1) Mercuri, în 16 (28) Sept. membrii reuniuni, cari vin cu trenul de 3 ore d. a. de cătră Arad, sunt așteptați de comitetul de primire la gara dela Căpuța, apoi conđuși la Laleșint și încuartirați; er la 7 ore sēra, convenire colegială. 2) Joi, la 7 ore a. m. participarea în corpore la chemarea Duchului sf. în biserica diu Laleșint. 3) Deschiderea conferinței prin președinte; apoi presentarea rapórtelor comitetului, cassariului și bibliotecarului, și alegerea comisiunei pentru censurarea scestora. 4) La 8 1/2 ore a. m. intrunire în școlă d-lui invēțator St. Mihailovicin, pentru ascultarea prelegerei practice din Fizioă, cu clasele a V și a VI; er după prelegere conferință didactică asupra acestei prelegeri 5) Incassarea taxelor și inscrierea membrilor noi. 6) La 12 1/2 ore d. am. masă comună.

Ședința II. 7) Referda comisiunei asupra rapórtelor de sub N.-rul 4, și aducerea de concluse asupra acelor rapórtē. 8) Ascultarea disertațiunilor, ce se vor insinua biroului până în 16 (28) Sept. 9) Defigerea timpului și locului adunării gen. viitoare. 10) Incheerea adunării generale.

Din șed. comitetului Reuniuni, ținută în Lipova la 27 Aug. (8 Sept.) 1898.

Voicu Hamsea, Ioan Lucaciu,
protopop și președinte. notar.

ULTIME SCRIRI.

Viena, 16 Septembrie. Impēratul Wilhelm este așteptat pe mâne la 1 oră aici. El va veni cu o suită de 11 persóne și va descăleca în Hofburg. Tot în Hofburg va fi primit și regele Carol al României, regele Serbiei, marele duce Alexis. Ceilalți óspeți princiar și străini vor fi găzduiți prin otele, spre care scop au fost inchiriate 7 otele.

Viena, 16 Septembrie. Cu ocașia trecerei cortegiului spre palat, aglomerația publicului a fost enormă. Fiă-care moment părea, că va aduce nenorociri. S'au audit în mari depărțări țipete și sbierete de femei copii. Mulți au amēțit în urma imbulzelei celei mari. O femeia a fost aproape de tot strivită.

Prin grădină prin trifoi
Sub pērul cu pere moi,
Ca acolo-i bade de noi.

*
Pentru omul, ce mi-i drag,
Cale n'am și cale-mi fac;
Pentru omul, ce-l iubesc,
Cale n'am și tot pornesc.

*
Prin pădurea desă 'n jos
Trece-un tinerel frumoș,
Tineru-i din sat cu mine
El mă cere, eu n'oiș mere.
La ce foc să lăcomesc
Le o vatră de cuptor
Și la el că-i beutor,
N'are boi cu corne lungi
Numai pipă 'n patru dungți.

*
Frunță verde mēr și prun
Haida mândră pană 'n drum,
Frunță 'n fag, frunță sub fag,
Vino, mândră, pană 'n prag,
Holdele de-or gălbēni
Vei veni, nu mi-i găsi,

Holdele de-or secera
Vei veni, nu mi-i afla,
Că m'oiț duce de pe-aici
Unde-or fi țilele micē,
Că p'aici se tot măresc
Cum vrēu nu pot să trāesc.

*
Nevastă, nevastă escē
Cu bărbatul cum trāescē?
— Cu bărbatul trāesc bine
Cu mâna de pēr mă ține,
Face-mi capul
Ca bumbaful,
Și spinarea
Ca căldarea.

*
Vai de mine multe sciu
Și mă mir unde le țiu:
In poia'a
Sub lopată,
Și scot una câte-odată,
Câte-odată când și când
Când imi vine mândra 'n gând.

*
Du-te, bade, și er vină
De trei-orî pană la cină.

Vino pană te doresc
N'aștepta să-ți poruncesc;
Că eu când ți-oiș porunci
Nu-ți poruncesc ca să vii,
Ci-ți poruncesc ca să sci,
Că nu mi-i mai trebui.

*
De-ați fi trăit tot așa
Ca érba m'aș legăna,
Ca érba primăvara
Când o taie cu cósă;
Der am trăit și mai bine
C'a fost mândra lângă mine.

*
Bad-a lucră, plóia cură
Eși mândruță și-i dá gură.
— Ei guriță, vai, 'i-aș da,
Der mă tem, că m'a mușca
Și măicuța m'a 'ntreba:
— Hei, fe-iță, draga mea
Avut'ai gură, orî ba?
— Am avut, măicuță, hei
Da am dat'o la flăcăi.

*
Cucule de pe păruș
Spune la draguțul meu,

Că mie nu'mi-e de el
Cum nu-i lupului de miel.

*
Mândruța mea de mândră
Tot cu ochii stă 'n oglindă
Și gunoiu-i pană 'n grindă.
Pe sub masă, pe sub pat,
De-o lună nu-i măturat.
Der eu cum mă 'nbărbăta
Că de conciu o apneai
Și-o purtai din cot în cot
Măturai gunoiul tot,
Prinsei boii la tănjea
Și scosei gunoiu-afară.

*
Frunță verde de bujor
Mândră-i țera Moșilor
Și umbrósă și bogată
Pe munți nalti împrașciată;
Văile-i sunt scufundate
Și fetițele-i cresc nalte,
Nalte, mari și subțirele
Să te tot fălescē cu ele.

Hendorf. Ilie Sērbu.

Singurul mijloc purgativ ușor de luat este **apa amară „Franz Iosef“**, care mai mult de două-zeci de ani se bucură de neasemănată popularitate. Efectul ei disolubil este durabil, A pa a amară „FRANZ JOSEF“ să nu lipsescă din nici o casă.

Dare de sémă.

Săliște, 1 (13) Sept.

La petrecerea tinerimii studiöse din Săliște, ținută în 15 (27) August, s'au încassat 68 fl. 16 cr. din cari subtrăgându se spesele de 49 fl. 76 cr., au rămas venit curat 18 fl. 40 cr., care s'a depus la „Fondul pentru studenții sëraci.”

Cu ocaziunea acésta au binevoit a contribui: D-l Petru Comșa com. 3 fl., D-nii N. Roman com., D. Comșa, I. Ișan, N. Calefar med., A. Acileuscu not., V. Aldea not., I. Banciu com., D-na Török câte 2 fl.; D-nii C. Herța comt., D. Cuștau prof. și D. Banciu farm. câte 1 fl. 50 cr. D-nii O. Steflia, pret., A. Măcelar, I. Minoiu, D. Steflia, I. Steflia, I. P. Roșca primar, O. Hășiganu, N. Apolsan, I. Iosof preot., M. Stănilă, N. N., N. Savu prof., D. B. Comșa com., I. Florian, N. Fleschiu not., D-na Bucisan, D-ra Bucisan, D. Poiană, D-na Indrieș, I. Comșa, D. Lăpădat director, D-na A. I. Banciu, I. Chirca v.-not., G. Dima prof., A. Borcea preot., N. Pop, N. Vătășan, N. Itu preot câte 1 fl.; D-na N. Lupiuska 60 cr.

D-nii D. Suroiu I. Pămpănar I. Lu-păș, I. Bărsan, A. Banciu prof., I. Răuciu, D. Moga, S. Nan, N. Hanciu, O. Popa, Arsenie, N. N., C. Băilă st., I. Steflia, N. Moisiu, M. Stoica, I. Iuga, I. Dobrescu inv., L. Comșa com., D. C. Stoica, I. Re-bega, Tomoiagă, S. Banciu, V. Vlad, V. Neamțu, D-na M. Dubensky, N. Hânsa, D-na M. Țintea, D. Mosora câte 50 cr. — N. N. 46 cr. și N. N. 10 cr.

Pentru actul d-lor de marinositate le aduce mulțămite cordiale:

Tinerimea studiösă din Săliște.

Difteria paserilor (galițelor).

„Progresul Veterinar“ publică un studiu asupra difteriei paserilor și tratamentul ei. Acésta bôlă, foarte gravă și contagiösă, face să piérá paserile apröpe, ca și de coleră.

După unii autori, există douë feluri de difteriă: una de natură microbiană și una datorită unor vegetali criptogamici. Noi ne vom mărgini a descrie numai partea practică a cestiunei.

Difteria se arată când în genă, și în gătlegiu, când în cavitățile nasale, în jurul ciocului, pe cap și pe gât, pe tot corpul. Paserile de orice vèrstă pot lua bôla acésta. La început își păstréză poita de mâncare și tôte aparențele de sănătate. Mai târziu paserea bolnavă slăbesce, penele i-se sbârlesc, mănâncă puțin și după câte-va săptămâni möre.

Bôla, care s'a observat mai des, este cea care cuprinde pielea capului și gura. La început se observă nisce bubulițe, cari se măresc mereu. În năuntru acestor bubulițe, cari ating câte odată mărima unor alune, se forméză nisce pelițe de culöre gălbue. În gură, aceste bubulițe se sparg mai ușor decât cele de pe piele, și forméză rănii mari.

În gătlej, trecerea alimentelor e genată, apoi devine imposibilă. Laringul e comprimat și respirațiunea se face foarte greu. În general, mörtea vine dela a șésea până la a țecea zi.

Tratamentul. Acésta bôlă se vindecă cu atât mai ușor, cu cât se iau măsurii mai curënd. Când se arată primele semne de bôlă, trebuie să se despartă paserile bolnave de cele sănëtöse; apoi să se curețe cotețele și să se stropescă cu apă fenicată, séu cu o soluțiune de sulfat de cupru. Stropirea să se facă tot la cinci zile, până când trece bôla. Fără-care pasere bolnavă trebuie luată în parte, și cu unghia, séu cu alt ceva să i-se curețe cöja și pelița, care umple bubulițele. Apoi cu o pensulă séu cu o pană se unge rana cu preparațiunea următöre: Acid fenic 2 gr.,

Camfor disolvat în alcool 2 grame, zémă de lămăe 4 gr.

Ungerea se renetă în mai multe zile și tot-deuna trebuie să se curețe cöja din ziua trecută. După fără-care ungere, se mörte capul paserei într'un vas cu o soluțiune de Lysol a suta parte, séu se mörte tot corpul, decât bôla s'a întins peste tot.

Decă se arată semne generale de bôlă, să se întrebuințeze compozițiunea următöre: Acid fenic 2 gr., Camfor 2 gr., Tinctura de quinquina 20 gr., apă ordinară 50 gr. Camforul se disolvă în tinctură, apoi se adaugă acidul fenic. Din acésta preparațiune se dă o linguriță de cafea la o pasere mică și o lingură de supă la o pasere mare (curcan, găscă) în timp de patru séu cinci zile. Acest tratament a dat rezultatele cele mai bune.

Mulțămită publică.

Bistrița, 8 Sept. n. 1898.

Cu ocaziunea concertului dat de tinerii meseriași români din Bistrița la 30 August a. c. au încurs suprasolviri dela următorii p. t. domni:

Ilarion Pahone consilier pens. 1 fl., Carol Csallner tipograf 1 fl., Dr. N. Pașou medic 1 fl. 60 cr., Ioan Butișan preot 20 cr., Takacs János 20 cr., Csupor Sandor 40 cr., Dr. Simeon Pop avocat 20 cr., N. N. 10 cr., Franz Ott hotelier 50 cr.

Suma = 1. fl. 30 cr.

Pe acésta cale se chiteză cu mulțămită primirea acestei sume.

Petru comitetul arangiator:

Traian Brătescu, magistru de cor.

Din gură în gură.

Proverbe, dicțiuni, povătuiri, strigături, asemănări, idiotisme și găcituri despre gură.

Adunate și explicate de I. Dariu.

(Urmare).

Nu te uita, că-i pocitură, Ci veđi ce-i ese din gură.

Mintea luminată e mai prețuită Decăt o figură, bine ticluită. Cel urit din fire adesea e 'nzestrat Cu manieri fine și demne d'un bărbat.

Glumesce numai cu gura, Dér nu și cu 'mbrăncitura.

Cam în glumă, cam așa Ei se iau la păruit Ș'amëndoi dau de belea, Din ce nici n'ai fi gândit.

Albină 'n gură cu miere Și 'n codă cu ac și fiere.

El în față bune-ți spune, Dér în dos mi-te răspune; El cu vorba te mângăie, Și cu palma te tămăie.

Nu lega gura boului, care treeră. (Scriptura).

Că de unde tu muncesol, D'acolo să și trăiesol.

Spune vorba îngănată, Parcă-i e gura legată. Séu:

Vorbesce vorba 'ncurcată, Parcă-i e gura 'nleștată.

Vorbesce nedeslușit, Parcă este răgușit; Ori-e témă de păcat Să spuie vorba curat.

Pentru o vorbă bună, Nu-ți cere gura chiră.

Să ție o vorbă de bine, Fie pentru ori și cine;

Nu e nici un lucru mare Nici nu te costă parale.

* * *

Cine jocă și nu strigă, Face-i-s'ar gura strimbă.

*

Decăt c'o ceteră rea, Mai bine cu gura mea. Cetera-i cu patru strune Și mai rele și mai bune, Gura mea tôte le spune; Cetera mai și greșesce, Gura mea le potrivесce!

*

— Auđi mândro, ori n'auđi, Ori n'ai gură să-mi răspunđi! — Ba eu aud bade bine, Dér nu mi-e voia de tine.

*

— Hai mândruđo și-mi dă gură, Că-ți dau tot ce am în șură! — Batăr de mi-ai da și șura Și eu tot nu ți-oiu da gura!

*

Pentr'o țir de loc de șură Nu iau fată știrbă 'n gură.

*

D'aolică copiliță, Draga neichii, draguliță: Astă-vară sugesi țifă, Ș'acum dai neichii guriță.

*

— Vino bade Joi séra, C'atunci e dulce gura. — Écă-ți spun cu jurământ, C'am să mă țiu de cuvënt.

*

— Vin' deséră la portiță Să-ți dau apă și guriță! — Apă mi-i da nu mi-i da, Gura ta să fă-a mea.

*

— Mureșan cu țundra sură, Trece Mureșu și-mi dă gură! — Măcar să știu, că mă 'nuec Și tot am să cerc să-l trec.

*

— Nevastă cu pânzătură, Trece Mureșu și-mi dă gură. — Gura mea e măsurată Și pentru altu-i păstrată.

*

Sëracile fetele Gura dulce place-le; De le-ai da cu lingura, Nu le-ai pute sătura.

*

— U, iu, iu! lelițo fa: Datu-ți-ai gura cui-va? — Ba n'am dat la nimenea. D'oi fi dat gura cui-va Usce-mi-se ca iarba De pe câmp primăvara.

*

— Ascultă lelițo fa: Dér de cină ce mi-i da? — I-ți voiđ da gurița mea, Să-ți dirégă inima. Séu: Castraveți ca iedera, Pe d'asupra gurița Să-ți dirégă inima.

MULTE ȘI DE TÖTE.

Mormintele Habsburgilor.

Locul unde își dorm somnul vecnic membri din casa domnitöre a Habsburgilor, este cripta, ce se află în biserica Capucinilor din Viena.

Acésta criptă însé nu cuprinde pe tötți mörții familiei domnitöre. Ca loc de înmormentare au servit în Viena și claustrul Carmeliților, claustrule Clarisселor, biserica S. Stefan, biserica Dominicanilor, biserica Minorților și a Augustinilor.

Afară din Viena au mai fost înmormentați membrii din familia Habsburg în următörele orașe ale Austriei: Nauerbach, Klat-

genfurt, Gaming, Hull, Bozen, Ebensee, Stein, Seckau, Brünn, Stams, Neuberg, St.-Paul, Innsbruck și Graz; apoi în Praga din Boemia, în biserica Speyer din Bavaria. În stréinatețe: Pisa, Venetia și Roma (Italia); Bazel și Königsfelden (Elvetia); Granada și Escorialul Madridului (Spania); Brou și Brügge (Belgia). În Budapesta este înmormentată a două și a treia soțiă a palatului Iosif, ér prima lui soțiă Alexandra Pavlovna se află înmormentată în cripta din Üröm.

Dintre femeile, cari zac în cripta Capucinilor din Viena, cea mai veche este Ana, soțiă regelui Matia, ficia archiducelui Ferdinand de Tirol și a Caterinei de Austria (1585—1618). Acolo se află apoi Carolina Augusta, a patra soțiă a împératului Francisc; Elisabeta, prima soțiă a împératului Francisc; Elisabeta Cristina, soțiă împératului Carol VI (1691—1750); Eleonora, a trei soțiă a împératului Ferdinand III; Eleonora Magdalena Teresia, a treia soțiă a lui Leopold I.

Aici zac mai departe archiducesele și principesele Hermina, Hildegrad, Ludovica, Maria Ana Iosefa, Maria Ana Carolina, Maria Antonia, Maria Anunziata, Maria Isabela, Maria Iosefa, Margareta, Maria Luisa, Maria Ludovica; împératele Maria Luisa, Maria Teresia etc.

Afară de acești mörți dintre membrii feminini ai casei de Habsburg, cripta din biserica Capucinilor cuprinde un mare număr de împérați, regi, archiduci și principii.

POSTA REDACȚIUNEL.

D-ului N. S. în Berlisce. Poesiile trimise, nefind originale din popor, nu s'au putut publica.

Căendarul săptămânei. SEPTEMBRE. are 30 zile. RAPCIUNE.

Table with 3 columns: Dilele, Căend. Inl. v., Căend. Gregor. Rows include Dum., Lună, Marți, Mer., Joi, Vin., Săm. with corresponding dates and events like 8 + Nasc. Pr. Maria.

Prețurile cerealelor din piața Brașov. Din 16 Septembrie 1898.

Table with 3 columns: Măsura séu greutatea, Calitatea., Valuta austr. (fl, cr.). Rows list various grains like 1 H. L., Grâu cel mai frumos, Grâu mijlociu, etc.

Cursul pieței Brașov.

Din 17 Septembrie 1898.

Table with 3 columns: Bancnota rom. Cump., Vënd., Argint român. Cump., Vënd., Napoleond'ori. Cump., Vënd., Galbeni Cump., Vënd., Ruble Rusesol Cump., Vënd., Mărci germane Cump., Vënd., Scris. fonc. Albina 5%, Vënd.

Cursul la bursa din Viena.

Din 16 Septembrie 1898.

Table with 2 columns: Renta ung. de aur 4%, Renta de coröne ung. 4%, Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%.

Prăvălia
„Mercur”
 societate comercială
 pe acții,
în Deși.

Aduce la cunoștința Onor. public român, că pentru **Sesonul de toamnă și ernală se poate căpeta cu cele mai moderate prețuri:**

Stofe pentru dame, indigene și franceze, **Cazane și parchete**, in cele mai moderne colorii și desenuri.

Diferite **Zefiruri**, oxforduri și cretone. Tot soiul de **pânză** și chifone, pentru albituri.

Stofe bărbătești indigene și engleze, dela cele mai renumite fabrici.

Păpuți (Ghete) și **Galoci** pentru bărbați, dame și copii.

Pălării pentru bărbați în fasonurile cele mai nouă și pălării preoțesci.

Plapome de atlas, chasmir și roug mari și pentru copii.

Covore de spargă (sfără), tapete și persiane foarte frumoșe.

Garnituri (2 fețe de pat și 1 de masă) de lână și din bumbac.

Mare deposit de Bumbacuri de brodat, impletit și tot soiul de urzit și bătut, alb, galben și colorat, direct inportat dela cele mai renumite fabrici din patrie și străinătate.

In bransa ferăriei:

Tote soiurile de **penți și ruți**, precum și toate uneltele **agronomice**: pluguri, mașini de sămănat etc. — **Unelte** pentru fauri lăcătari și măsari. — **Cuptore** in tota mărimea. — **Tinichea** (plech) neagră și albă.

In băcănie: mai multe soiuri de **Cafea, ure-Lumini** de stearin, de masă, și biserică. **Uleuri** pentru mașine, de lemn, de in etc. **Firnași** in diferite colorii in doze de 1/4, 1/2 și 1 klg. **Văpșele** (feștele), pentru podini etc **Rhum** veritabil engles de Cuba și Jamaica. **VINURI** naturale de masă și vechi in desert.

Recvisite de școlă: tablite, căete, hârtie, pene, creone etc.

Vendarea in detail și engro, cu cea mai mare promptitate.

Direcțiunea.

1-5.959.

Pentru economii de oi,

pe hotarul comunei Sângeorgiu de Câmpia (comitatul Coșocnei) și al comunei învecinate Sânmărtin. **se află de vândare 10 șire** (săcastre, jireți) și **5 clăi de fân de fenațe**, cuprindend peste

400 cară de fân bun, pentru iernatul a 2000 de oi,

dimprenună cu **pășunat de toamnă și primăvară**, până la Sângeorgiu (5 Maiu nou.)

Doritorii de-a cumpera au a-se adresa la subscrisul:

Dionisiu Simon,
 proprietar,

in Sângeorgiu de Câmpia (p. u. Uzdi Szt.-Péter).

AVIS de DANS.

Am onore a înscința pe m. on. public, stimați părinți, directorii de institute și junimea amatori de dans, că **voi deschide cu începere dela 20 Septembrie a. c. n.**

in sala Hotelului Pomul verde un CURS DE DANS,

care va dura trei luni.

In școlă mea se vor instrua, afară de toate dansurile usitate și de regulile de bună purtare, încă și cele mai recente noutăți din arta dansului, după metoda cel mai lesnicios. — **Dau instrucție de dans și particular.** — **Onorariu moderat.**

Rugându-mă de a cerceta școlă mea de dans, asigurând, că voi stărua a merita încrederea m. on. public.

Cu distinsă stimă:

Iosef Chrestels,
 măstru de dans.

Cel mai probat **mijloc casnic**, care se reguleze mistuirea, se produce sânge curat, se curețe sucurile rele, (condiție principală pentru menținerea sănătății) precum se vindecă și durerile de stomac spre exemplu: in casurile de lipsă de apetit, rigăeli, congestiun, vărsături dureri de fole și stomac, cărcei, îngreunarea stomacului cu mâncare, flegmă, haemoroide, suferințe femeiesci, bóle de intestine este:

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Pentru vindecarea **inflamațiilor**, rănilor și umflăturilor, se întrebuintează ca **mijloc** cu **succes sigur** la inflamații stagnația laptelui și întărirea țitelor cu ocaziunea înțercării copilului, la abscese, pustule cu puroi, carbuncule, copturi la unghii, la panariți, ulceratiuni la degete, la întărituri, umflături, tumorea glandulelor li. fatice, lipume etc

Prager Haussalbe

din farmacia lui B. FRAGNER in Prag 203-III.

Acest balsam animază activitatea mistuirei, produce sânge curat și sănătos și a devenit un medicament sigur de casă popular.

Sticla mare 1 fl. — Sticla mică 50 cr.
 Cu poșta 20 cr. mai mult.

Vindecarea urmăză in timpul cel mai scurt, fără dureri.

In cutiøre à 25 cr. și 35 cr.
 Cu poșta 6 cr. mai mult.

AVIS! Fie-care cumpărător se cără numai preparate originale din farmacia B. FRAGNER in Prag și se fie atent, ca embalagiul dela balsamul Dr. Rosa's se fie provăduț cu marca alăturată rotundă.
 Er' embalagiul dela Prager Haussalbe cu marca alăturată treiunghiulară

Orî și cine ar face cunoscut o falsificare, capătă remunerație!
 Mii de scrisori de recunoștință sunt depuse spre vedere.

Deposit in farmaciile D-lor: **Victor Roth, E. Kugler, Ferd. Jekelius** in Brașov. Pe urmă la **J. Török, A. Egger, Thalmayer & Seitz** și **Kochmeister's Nachfolger** in Budapesta.

Deposit principal al producătorului **B. Fragner,** Apotheke „zum schwarzen Adler“ in Prsg, Eek der Spornergasse 203.

Trimeri cu poșta se efectuează imediat

Specialitate contra Ploștilor, Păreților, Căndaci de bucătării, Molii, Puștilor de animale domestice etc. etc.

Zacherlin

are efect miraculos! Nu există alt mijloc de a prăpădi orî și ce insecte, de aceea îl laudă milioane de cumpărători; și e foarte cautat. Semnele sunt: 1) Sticla sigilată. 2) Numele: „Zacherlin.“

Se află de vândare: in Brașov: La Domnii I. L. et A. Hesshaimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremios nepoții, Emil Por, Karl Irk, Julius Müller, Carol Schuster farmacist, Teutsch et Tartler, N. Grădinar, Eduard Kugler farm., Julius Hornung farmacist, Heinrich G. Obert, Ferdinand Jekelius farmacist, Victor Roth farmacist, Heinrich Wagner, Karl Harth, Rudolf Stingl, Ioan Dușoiu, Fritz Geisberger, Fritz Czekely, Lazar & Verzar, Heinrich Petersberger. In Făgăraș: La Domnii: Johann P. Hermann, R. G. Romanțanu, I. Iarosch, Heinrich Schul, Alexander Nehrer. — In Cohalm: La Domnii: Ernst Wolf, Eduard, Victor Melas. In Csabányos: la dl Vajda József și unda sunt afisate placate.